

Razvoj ruralno turističke destinacije u Brodsko-posavskoj županiji

---

Opačić, Tomislav

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:132247>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-29**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Tomislav Opačić

Sveučilišni diplomski studij

Agroekonomika

**RAZVOJ RURALNO TURISTIČKE DESTINACIJE U BRODSKO
POSAVSKOJ ŽUPANIJI**

Diplomski rad

Osijek, 2019

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Tomislav Opačić

Sveučilišni diplomski studij

Agroekonomika

**RAZVOJ RURALNO TURISTIČKE DESTINACIJE U BRODSKO
POSAVSKOJ ŽUPANIJI**

Diplomski rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu diplomskog rada:

1. prof.dr.sc. Ružica Lončarić, predsjednik
2. izv.prof.dr.sc. Tihana Sudarić, mentor
3. izv.prof.dr.sc. Snježana Tolić, član

Osijek, 2019

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. PREGLED LITERATURE	2
3. MATERIJALI I METODE.....	3
3.1. Metode rada	3
3.2. Cilj	3
4. REZULTATI	4
4.1. BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA	4
4.1.1 Geografski položaj.....	4
4.1.2. Stanovništvo	5
4.1.3. Povijest i nastajanje	6
4.1.4. Turističke atrakcije	7
4.1.5. Gradovi Brodsko – posavske županije	14
4. 2. RURALNI TURIZAM	16
4.2.1. Definiranje ruralnog turizma	16
4.2.2. Utjecaj ruralnog turizma	17
4.3. RURALNI TURIZAM U BRODSKO – POSAVSKOJ ŽUPANIJI	18
4.3.1. Strategija razvoja.....	19
5. RASPRAVA.....	21
5.1. Analiza ankete.....	21
5.2. Zaključak na temelju rezultata ankete.....	30
5.3. Opis gospodarstva koji su pristali na anketiranje	30
5.3.1. Tunjina kuća	30
5.3.2. Pavina kuća.....	32
6. ZAKLJUČAK.....	33
7. POPIS LITERATURE.....	34
8. SAŽETAK.....	36
9. SUMMARY	37
10. PRILOZI.....	38
11. POPIS SLIKA	42
12. POPIS GRAFIKONA.....	43
13. POPIS TABLICA	44

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

BASIC DOCUMENTATION CARD

1. UVOD

Cilj istraživanja je bolje upoznavanje sa ruralnim turizmom Republike Hrvatske, odnosno sa razvojem ruralne destinacije Brodsko – posavske županije. U nacionalnom katalogu Hrvatske gospodarske komore ima 10 regija koje su podijeljene po cijeloj državi, a regije po nacionalnom katalogu su 1. Slavonija (u kojem se nalazi 5 županija u kojoj je jedna od i Brodsko posavska županija), 2. Središnja Hrvatska, 3. Grad Zagreb, 4. Lika – Karlovac, 5. Kvarner, 6. Istra, 7. Dalmacija – Zadar, 8. Dalmacija – Šibenik, 9. Dalmacija – Split, 10. Dalmacija – Dubrovnik. Korištenjem nacionalnog kataloga želi se olakšati i povećati upoznavanje sa ruralnim turizmom i njegovim značajkama u Republici Hrvatskoj i kako bi turisti imali na jednom mjestu sve informacije o takvom načinu turizma. Iz njega se može saznati karakteristike ruralnog prostora i hrvatskog sela: prirodno nasljeđe, očuvanu prirodu, hrvatski karakter i tradiciju (način života, gostoljubivost, običaji itd.), slikovita sela, te aktivnosti povezane s tradicijom, kulturom i stilom života na ruralnim područjima. Ističe se bogatstvo prirodnog okoliša, selo koje je zadržalo tradicionalan, autentičan hrvatski karakter (stil života, gostoljubivost, običaji, lokalna događanja, itd.), raznolika kulturna ponuda ruralnih područja (povijest, glazba, etnografija, itd.), te tipičan mediteranski ruralni stil života. Brodsko posavska županija je treća županija po broju stanovnika u regiji „Slavonija“ (nalazi se iza Osječko - baranjske i Vukovarsko - srijemske županije a ispred Požeško – slavonske i Virovitičko – podravske županije). U Brodsko – posavskoj županiji po nacionalnom katalogu ima 7 registriranih objekata, OPG-a koji se bave sa takvim načinom pružanja usluga (ugostiteljstvo, smještaj avanturistički parkovi i sl.).

2. PREGLED LITERATURE

Ruralni turizam kao novija vrsta turističke ponude unutar Republike Hrvatske javlja se tek nedavno, te je i zbog toga vrlo malo znanstveno i istraživački istražena i obrađena. Zbog toga u radu su korišteni različiti znanstveni, doktorski i drugi radovi u kojima je obrađena tema ruralnog turizma. Nekolicina autora, kao što su Kušten, Alibegović, Cifrić, Lukić determiniraju i daju definiciju samoga ruralnog turizma, što ga čini, koje su mu karakteristike i specifičnosti. Jedan dio autora posvetio se istraživanju različitosti između Jadranskog i Kopnenog ruralnog turizma RH („bijelo – plava“ Hrvatska) Horak, Čorak, Mikačić, autor Jelinčić se bazirao na istraživanje europskog aspekta ruralnog turizma i njegova komparacija sa hrvatskom inačicom. Tomičić, Bolfek, Veselinović, Badrov su istražili uže područje Brodsko – posavske županije, te time detaljnije obradili važnost i utjecaj ruralnog turizma na području Brodsko – posavske županije.

Osim navedenih autora i njihovih istraživačkih radova, bitno je spomenuti i brojne programe i projekte koje provode Ministarstva Republike Hrvatske, brojne institucije, Udruge itd. Kao primjer možemo navesti Program ruralnog razvoja republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020. godine. Programom je definirano 18 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, ali i unaprjeđenja životnih i radnih uvjeta u ruralnim područjima uopće. Program ruralnog razvoja RH za razdoblje 2014. – 2020. vrijedan oko 2.4 milijarde EUR-a, dosada je doživio šest izmjena.

Veliku utjecaj, specifične karakteristike i elementi, ruralni turizma čine vrlo zanimljivom temom i u današnjem vremenu modernim načinom upotpunjavanja gospodarske ponude. Prema tome sve više autora se okreće istraživanju ruralnog turizma i njegovih pozitivnih i negativnih strana, ali i daje svoja stručna mišljenja o stanju i mogućnosti njegova napredovanja.

Brojne informacije o ruralnom turizmu, njegovim karakteristikama i mogućnostima moguće je pronaći u Katalogu o ruralnom turizmu. Nacionalni katalog zajednički su izradili Ministarstvo turizma i Hrvatska gospodarska komora, a njegov cilj je predstavljanje hrvatskog ruralnog turizma kako domaćem tako i stranom tržištu.

3. MATERIJALI I METODE

1.1. Metode rada

Kako bi se istražilo i utvrdilo stanje ruralnog turizma, te prikupljena potrebnih podataka i informacija na području Brodsko – posavske županije korišteno je anketno ispitivanje.

Anketa je poslana elektroničkim putem odabranih ispitanicima. Svi ispitanici su kontaktirani i telefonskim putem. Od sedmero ispitanika samo dvoje je pristalo na anketiranje. S obzirom na slab odaziv ispitanika, anketa je poprimila obilježja case study metode, to jest pismeni izvještaj koji je rezultat iscrpne i stručne analize određenoga slučaja tijekom određenoga razdoblja. Parametri koji su promatrani su: dob, spol, razina obrazovanja, obaviještenost o mogućnostima korištenja poticajnih mjera.

1.2. Cilj

Nakon određivanja cilja istraživanja, uslijedilo je određivanje glavnih istraživačkih problema, kao specifičnih tema zbog kojih se i provodi istraživanje.

Postavljeni ciljevi istraživanja su: identificiranje osnovne problematike ruralnog razvoja BPŽ kroz empirijsko istraživanje te definiranje daljnjeg razvoja ove ruralno turističke destinacije kroz prepoznatljivost i specifična obilježja Županije.

Cilj konkretnog istraživanja jest prikupiti podatke o stanju ruralnog turizma na području Brodsko – posavske županije, tko su nositelji takvih gospodarstava, kakva im je ponuda, kakva je posjećenost, imaju li planove i u budućnosti se baviti ovakvom vrstom turizma, te planiraju li povećanje dosadašnjih kapaciteta.

4. REZULTATI

4.1. BRODSKO POSAVSKA ŽUPANIJA

4.1.1 Geografski položaj

Brodsko-posavska županija je smještena u južnom dijelu slavonske nizine, na prostoru između planine Psunj, Požeškog i Diljskog gorja sa sjevera i rijeke Save s juga i obuhvaća prostor od ukupno 2.043 četvorna kilometra što čini 3,61 % ukupnog teritorija Republike Hrvatske (56.542 četvorna kilometra).

Slika 1: Položaj Brodsko - posavske županije

Izvor : <https://www.google.com/>

Brodsko-posavska županija jedna je od najužih i najdužih županija koja na istoku graniči sa Vukovarsko-srijemskom, na sjeveroistoku sa Osječko-baranjskom, na sjeveru sa Požeško-slavonskom te na zapadu sa Sisačko-moslavačkom županijom dok se južna granica županije proteže uz rijeku Savu koja je ujedno i međudržavna granica između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Područje Brodsko-posavske županije može se podijeliti na tri cjeline: brdsko, ravničarsko i nizinsko. Brdsko područje čini blago uzdignuto gorje pokriveno šumom s najvišom nadmorskom visinom od 984 m (Psunj). Ravničarsko područje zauzima najveći dio županije, a čini ga ogranak plodne slavonske ravnice. Nizinsko područje zauzima prisavski dio, uglavnom dobro zaštićen od visokih voda Save, koji je isprepleten osnovnom i lokalnom kanalskom mrežom.

Županija je područje umjerene kontinentalne klime s vrlo rijetko izraženim ekstremnim meteorološkim promjenama. Bogatstvo voda, šuma i plodno tlo, plovna rijeka i značajni kopneni europski putevi prirodni su uvjeti koji su omogućili visokorazvijeno gospodarstvo, promet, trgovinu i kulturu.

4.1.2. Stanovništvo

Brodsko posavska županija se sastoji od dva grada Slavonski Brod koji je i administrativno sjedište županije i Nove Gradiške, te se sastoji od 26 općina. Brodsko posavska županija ima sveukupno 158.575 stanovnika od čega su 77.115 muških a 81.460 ženskih i po veličini je na 14. mjestu među hrvatskim županijama (podaci iz 2011. godine).

Tablica 1. Gradovi, Općine i broj stanovnika

Gradovi i Općine	Broj stanovnika
Slavonski Brod	59.141
Nova Gradiška	14.229
Bebrina	3.252
Brodski Stupnik	3.036
Bukovlje	3.108
Cernik	3.640
Davor	3.015
Donji Andrijevci	3.709
Dragalić	1.361
Garčin	4.806
Gornja Vrba	2.512
Gornji Bogičevci	1.975
Gundinci	2.027
Klakar	2.319
Nova Kapela	4.227
Okučani	3.447
Oprisavci	2.508
Oriovac	5.824
Podcrkavlje	2.553
Rešetari	4.753
Sibinj	6.895
Sikirevci	2.476
Slavonski Šamac	2.169
Stara Gradiška	1.363
Staro Petrovo Selo	5.186
Velika Kapanica	3.308
Vrbje	2.215
Vrpolje	3.521

Izvor: <http://www.bpz.hr/>

4.1.3. Povijest i nastajanje

Konstituiranjem Županijske skupštine, a na osnovi Zakona o lokalnoj upravi i samoupravi, 15. travnja 1993. godine ustrojena je Brodsko-posavska županija. Objedinila je dvije bivše općine - Novu Gradišku i Slavonski Brod. Najvidljiviji ostaci prošlosti su iz doba kad su Austrijanci vladali ovom zemljom i gradili utvrde za obranu od Turaka. Većina utvrda izgrađena je da brani stanovništvo, dok je ona u obliku zvijezde, brodska tvrđa, izgrađena isključivo za 5.000 vojnika, premda nije pretrpjela ni jedan napad. Izgradnja utvrde imala je negativne posljedice za stanovništvo u okolici jer su na njoj morali raditi bez naknade kao i na položaj i izgled njihovih naselja.

4.1.4. Turističke atrakcije

Brodsko – posavska županija bogata je turističkim atrakcijama i manifestacija. Najviše je zastupljen kulturni i povijesni turizam. Najpoznatija kulturna i povijesna atrakcija zasigurno je Brodska tvrđava koja se nalazi u Slavonskom Brodu, zatim Franjevački samostan koji se također nalazi u Slavonskom Brodu, te još mjesta Cernik i Lovčić. Bogata prošlost i tradicija županije dala je nekoliko poznatih autora i umjetnika od kojih je zasigurno Ivana Brlić Mažuranić najpoznatija, i čija se kuća nalazi u Slavonskom Brodu. Najpoznatije manifestacije su Brodsko kolo i „U svijetu bajki Ivane Brlić Mažuranić“.

Brodsko tvrđava

Tvrđava Brod (Festung) zasigurno predstavlja najznačajniju povijesnu građevinu u Brodsko-posavskoj županiji. Njezina veličina, gotovo monumentalnost čini je gotovo nestvarnom premda se nalazi u samom središtu današnjeg grada Slavonskog Broda. Izgradnja tvrđave započela je 1715. godine te potrajala narednih šezdesetak godina. Tvrđava je izgrađena na poticaj Princa Eugena Savojskog kao dio sustava tvrđava na sjeveroistoku Hrvatske. Uz Brod tada su građene tvrđave u Osijeku, Staroj Gradiški, Rači i Petrovaradinu.

Od svih brodska tvrđa se isticala time što je bila isključivo namijenjena za smještaj vojne posade dok su druge svojim zidinama opasavale civilno naselje. Upravo zato fascinira njezina veličina. Vojnici u tvrđavi bili su potpuno autonomni, tj. ni u čemu nisu ovisili o svojoj okolini već su sve potrebno nalazili u tvrđavskim skladištima koja su morala osigurati potpunu opskrbu i u slučaju četrdesetpeto dnevne opsade. No, niti je tvrđava ikad bila napadnuta niti su vojnici iz tvrđave ikad izveli napad na susjednu Bosnu i Osmansko Carstvo. No, zato je samo postojanje tvrđave tijekom 18. i 19. stoljeća znatno utjecalo na svakodnevni život u susjednom civilnom gradu. Naime, od naselja Brod za potrebe gradnje hornverka na tvrđavi bio je oduzet zapadni dio naselja, a stanovnicima je bilo zabranjeno podizati objekte na brisanom prostoru oko tvrđave.

U njejoj izgradnji spominju se samo njeni arhitekti i inženjeri, ali treba reći da bez slavonskih i srijemskih seljaka te vojnika cijela izgradnja ne bi bila moguća. Za račun izgradnje tvrđave krajišnici su morali posjeći čitave šume, ne samo u neposrednoj okolini već i u udaljenijim dijelovima Krajine. Nadalje, na gradnju kuća, ali i na čitav urbanistički plan Broda odlučujući je utjecaj imala tvrđavska građevinska direkcija.

Građevinska direkcija stanovnicima i magistratu komuniteta postavila je tri temeljna ograničenja vezana za podizanje kuća: ponajprije ulice komuniteta morale se protezati okomito na tvrđavu, prizemnice su bile jedini dozvoljeni oblik kuća, a kuće građene unutar puščane (ili topovske) linije morale su biti građene od drveta. Sva tri uvjeta objašnjavala su se potrebom da se osigura maksimalna iskoristivost topništva u slučaju eventualnog napada na tvrđavu. Tako je gradnja ulica koje okomito padaju na esplanadno područje trebala onemogućiti napadačima da koriste ulice kao zaklone iza kojih bi gađali tvrđavu. Istovremeno takav način gradnje omogućavao je promatračima s tvrđavskih bastiona izvrstan pregled zbivanja u gradu.

Danas, naprotiv tomu, tvrđava dobiva novu funkciju razvoja kulture. U njoj su danas smješteni gradska uprava, glazbena škola, klasična a gimnazija, tradicijski obrti te Galerija Ružić koja je, po značaju, druga galerija moderne umjetnosti u Hrvatskoj.

Slika 2: Tvrđava Brod

Izvor : <https://www.tzbpz.hr/>

Franjevački samostan

Početak gradnje franjevačkog samostana datiran je 1727. godinom, a završetak gradnje i opremanja samostana obilježava završetak 18. stoljeća. Sedamdesetak godina za izgradnju je bilo potrebno stoga što su sva sredstva potrebna za izgradnju prispijevala isključivo kroz formu dobrovoljnih davanja stanovnika grada. Ta činjenica dodatno pridonosi svijesti o vrijednosti, ljepoti i bogatstvu franjevačkog samostana u Slavonskom Brodu.

Građevina franjevačkog samostana sastoji se od tri samostanska trakta koja zajedno s crkvom zatvaraju kvadratni klaustar. Svojom vanjštinom samostan odaje otmjenu jednostavnost te premda je osnovnu formu zadobio u razdoblju baroka njegove linije su mekane, graciozne i blage. Vanjski ornamenti gotovo ne postoje ne bi li se naglasila pastoralna uloga građevine. Pravo barokno bogatstvo, razigranost i vedrinu otkriva unutrašnjost crkve. Gotovo pompozna raskoš oltara otkriva duboku ukorijenjenost franjevačkog samostana, ali i onovremenog grada, u europsku baroknu baštinu.

Posebno valja istaknuti klaustar broskog franjevačkog samostana koji je najreprezentativniji klaustar barokne samostanske arhitekture, ali ne samo to: klaustar broskog franjevačkog samostana jedna je od najmarkantnijih građevina baroknog graditeljstva na području Slavonije.

Cernik

Za razdoblja turske vladavine kada je Cernik bio upravno i vojno sjedište kraja kojem je gravitiralo trideset tri sela i zaselaka, tj. Cernik je bio sjedište sandžaka, jedne od najvećih i najznačajnijih turskih upravnih jedinica. No, Cernik svoju slavu i spomen ponajprije duguje franjevačkom redu koji je tamo 1623. osnovao franjevačku župu. Iz te župe franjevci su diljem Slavonije održavali katoličku vjeru nasuprot islamu koji je dominirao u Osmanskom Carstvu, a samim time i u zapadnoj Slavoniji. Franjevački samostan počeo se graditi tek u prvim desetljećima u kojima je Cernik bio dio Habsburške Monarhije, naime, od 1728. do 1735. podiže se južno krilo samostana kao početak radova na samostanu i crkvi. Monumentalna crkva Sv. Petra s sedam baroknih oltara završena je 1744.

U samostanu je 1757. započelo s radom filozofsko učilište u kojem su osnove pismenosti, znanja latinskog jezika i religije dobili gotovo svi začinjavci slavonske kulture 18. stoljeća. Među njima i Matija Antun Relković najznačajniji autor hrvatskog prosvjetiteljstva.

Drugi značajni objekt u Cerniku jest dvorac Kulmer-Marković koji je podignut na mjestu nekadašnje srednjovjekovne tvrđave. iz 1372. Osmanlije su u tvrđavi imali oružarnicu, žitnicu, begov dvor, sjedište dizdara (gradskog zapovjednika) i malu džamiju. U tvrđavu se ulazilo preko podiznog mosta. Austrijska vojska porušila je staru tvrđavu s obrazloženjem kako to čine da je Turci ne bi mogli ponovo osvojiti ako prodru u Slavoniju. Tvrđavu je potom djelomično dao obnoviti barun Maksimilijan Petraš. Nakon što 1756. posjed kupuje plemićka obitelj Marković tvrđava poprima svoj barokni oblik, počela je barokna obnova tvrđave pri kojoj se ona pretvorila u plemićki dvorac.

Na tu obnovu podsjeća grb obitelji Marković nad ulazom u dvorac. Usprkos brojnim rekonstrukcijama i trenutačnoj zapuštenosti, dvorac je zadržao srednjovjekovno renesansni izgled, četverokutni tlocrt s unutrašnjim dvorištem i okruglim kulama na uglovima.

Lovčić

Maleno, gotovo zaboravljeno mjesto Lovčić nalazi se ponad bogatih stupničkih vinograda dvadesetak kilometara zapadno od Slavenskog Broda. Lovčić je posvema jedinstven lokalitet u Brodsko-posavskoj županiji, ali i na širim prostorima. On, naime čuva sjećanje na srednjovjekovnu povijest ovih prostora. U Lovčiću se nalazi crkvice Sv. Martina iz 1167. te ostaci, odnosno nalazište, ranosrednjovjekovne utvrde. Fascinantnost ovog mjesta. Proizlazi iz toga što su gotovo svi tragovi ranosrednjovjekovne povijesti Hrvata s ovog područja nestali. A nestali su ponajprije zbog lake uništivosti drveta kao osnovnog građevnog materijala ondašnjih utvrda i sakralnih objekata. I dok za druge lokalitete postoje legende o postojanju crkvi ili utvrda u Lovčiću one postoje. Crkvice Sv. Martina kamena je kasnoromanička, jednobrodna građevina isključivo sakralne namjene čime se razlikuje od brojnih crkava utvrda tog vremena. Crkvice Sv. Martina danas je jedina crkvice iz tog razdoblja u brodom kraju, ali može se pretpostaviti da je bila dio niza sličnih crkava kao što je to slučaj u Istri ili dijelovima sjeverozapadne Hrvatske. No, za razliku od mediteranskih romaničkih crkava koje posvema odaju bizantske utjecaje u arhitekturi i ikonografiji, crkvice Sv. Martina u Lovčiću svakako pripada zapadno-europskoj romanici. Na njezinim zidovima nalaze se freske koje pokazuju likove iz onovremenog svakodnevnog života. I freske i crkvice fasciniraju i pozivaju da ih se ponovo otkrije.

Nedaleko od crkvice ostaci su ranosrednjovjekovne utvrde Gradine. Gradina je datirana u razdoblje od 10. do 13. stoljeća, a uništena je paljenjem čime se njezin kraj može datirati 1241./1242. odnosno s provalom Tatara koji su na taj način uništavali srednjovjekovna utvrđenja zapadno kršćanskog prostora. Danas Lovčić, njegova crkvice i Gradina vabe za ponovnim upoznavanjem.

Slika 3: Crkva sv. Martina u Lovčiću
Izvor: <https://www.tzbpz.hr/hr/>

Brodsko kolo

Brodsko kolo je najstarija smotra folkloru u Hrvatskoj. Obuhvaća različite programe poput likovnih i etnografskih izložbi, promocija knjiga, dječje smotre, smotre svečanih zaprega, smotre izvornog pjevanja, smotre izvornog folkloru, revije hrvatskih narodnih nošnji te izbora najljepše Hrvatice u narodnoj nošnji.

Gajna

Ovaj tipični slavonski prisavski pašnjak oplemenjen močvarnom florom i faunom, koji ima status zaštićenog krajolika, se nalazi istočno od Slavanskog Broda, kod sela Oprisavci i Poljanci. Na Gajni se nalazi više aluvijalnih depresija u kojima se zbog proljetno-jesenskih poplava zadržava voda čime se obnavlja vodeni biljni i životinjski svijet bara, što tehnički pospješuje postojanje lateralnog kanala koji Gajnu presijeca u zapadnom dijelu te vodu skupljenu na Dilj gori odvodi u Savu odnosno u bare Gajne.

Zaštićeni krajobraz, ima površinu od oko 500 ha. Tu se nalazi poučna staza s vidikovcem. Obilježena je biciklistička staza Slavonski Brod – Gajna, a na prostorima zaštićenog krajobrazu, za stalno, obitava pedesetak Podolskih goveda, desetak posavskih konja, a u najnovije vrijeme redovni stanovnici Gajne su i Slavonske svinje.

Petnja

Umjetno jezero Petnja smješteno je na južnoj strani Dilj-gore, 3,5 km sjeveroistočno od Sabinja, odnosno 7 km sjeverozapadno od Slavenskog Broda. Jezero oduševljava svojim izgledom, šumskim okruženjem, stazama za šetnju, mogućnostima za ribolov, veslanje i druge sportove na vodi, te čistim zrakom. Posebnu čar jezeru daje stapanje plavetnila vode sa zelenilom i šarenilom šuma, što mu je donijelo epitet "difisko oko". Sjeverno od ovog zaštićenog lokaliteta, a nedaleko izvora potoka Petnje (Vidovo brdo), nalazi se nekoliko manjih špilja, među kojima najzanimljiviji erozivni oblik čini kanjon Pljuskara koji, uz špilju, obuhvaća i tri slapa na potoku.

Slika 4: Umjetno jezero Petnja
Izvor: <https://www.tzbpz.hr/>

Eko etno selo Stara Kapela

Selo ima dugu tradiciju i povijesni korijeni sežu u daleku 1275. g. kada je ovdje postojala utvrda Grad Potok u vlasništvu plemića Gorjanskih. U okolici utvrde razvija se selo raštrkano po okolnim brežuljcima. Turci su u ove krajeve provalili u 15. i 16. stoljeću, te su većinu stanovništva odveli u roblje. Ustankom fra Luke Ibrišimovića u drugoj polovici 17. stoljeća, Turci su protjerani, a selo je postalo dijelom Vojne granice.

Turci su i dalje povremeno provaljivali te su 1758. godine srušili kapelicu Svetog Marka. Sadašnji izgled Stara Kapela poprimila je 1760. godine kada se, po naredbi carice Marije Terezije, selo spustilo u dolinu. Sadašnja kapelica posvećena Gospodinovom Uzašašću izgrađena je 1860. godine.

Selo je u drugoj polovici 20. stoljeća počelo izumirati. Najveći broj stanovnika (170) bilježi 1931. godine da bi 2011. godine imalo samo 15 stanovnika. Do prije par godina selo je bilo zaspalo u vremenu, a sad je postalo jedinstvena turistička destinacija na području Slavonije, vraćena u život kroz projekt Eko-etno sela.

Prikupljena je bogata etnološka građa: stare škrinje, ormari, kreveti, stolovi, stolice, kanapei, stare tkanine, narode nošnje, predmeti koji su bili u uporabi u svakodnevnom životu „naših“ djedova i baka.

Izgrađeno je 20 km pješačko-biciklističkih staza po okolnim brežuljcima s uređenim odmorištima sa stolovima i klupama te replikama starih čardaka koji služe kao vidikovci i koji nas sjećaju na slavnu graničarsku prošlost kada je mjesto bilo dio vojne granice prema Otomanskoj imperiji. Na stazi se nalaze bogati poučni sadržaji koji uključuju označenih oko 120 biljnih vrsta na hrvatskom i latinskom jeziku. Na pojedinim odmorištima postavljene su interpretacijske ploče sa slikama i nazivima ptica i divljači koja ovdje obitava te fotografijama jestivih i nejestivih gljiva koje se ovdje mogu naći.

Posebna atrakcija je jedinstvenu javna rasvjeta, kombinacija starih slavonskih greda na kojima je na vrhu skrivena električna, a na njima se nalaze fenjeri na petrolej kao tradicionalno svjetlo u našim selima. Na stupovima se nalaze i košare sa cvijećem te klupe za sjedenje, a na svakom stupu i nešto od antologijske hrvatske poezije vezane za selo i Slavoniju (Cesarić, Tadijanović...). Podatci su korišteni sa službene stranice Eko etno sela Stara kapela <https://www.tzbpz.hr/hr/turisticke-atrakcije/>, koji su dostupni svim zainteresiranim osobama.

U toku ovih godina uz veliku pomoć različitih donatora i majstora urađene su fasade na 14 postojećih kuća u tradicionalnom stilu s ukrasima i štukaturama oko prozora po predlošcima starih fasada.

U eko etno selu Stara Kapela nalazi se 4 obrta, Opg-a koji su prijavljeni turističkoj zajednici Brodsko - posavske županije, a koji pružaju usluge ruralnog turizma, usluge smještaja, prehrane, bavljenje rekreacijom, a ti obrti su Pavina kuća, Tucina kuća, Tunjina kuća i Stričev grunt.

4.1.5. Gradovi Brodsko – posavske županije

Slavonski Brod

Slavonski Brod je, industrijsko, kulturno, upravno, sudsko i financijsko središte Brodsko-posavske županije, po veličini i značaju drugi grad u Slavoniji. Šesti je po veličini u Republici Hrvatskoj, nakon Zagreba, Splita, Rijeke, Osijeka i Zadra. Proglašen je najljepšim gradom u Hrvatskoj, po izboru "Hrvatske turističke zajednice" za 2009. godinu.

Tijekom Rimskog Carstva grad se zvao Marsonia, a od 1244. do 1934. godine Brod na Savi. Slavonski Brod se nalazi na sjevernoj obali rijeke Save, na granici s Bosnom i Hercegovinom, središte je Brodsko-posavske županije. Predstavlja čvorište glavnih prometnih pravaca u smjeru zapad-istok i sjever-jug. Kroz Slavonski Brod prolaze željeznička pruga Paneuropski Koridor X i autocesta A3 iz zapadne Europe ka Bliskom Istoku, a na rijeci Savi je cestovni most koji spaja Hrvatsku i BIH (tu je i međunarodni granični prijelaz). Grad je lociran na pola puta između Zagreba i Beograda. Slavonski Brod ima dosta razvijenu industriju, iako je ona zbog rata i dosta lošeg prijelaza s komunizma u kapitalizam, opadala zadnjih nekoliko godina. Početkom 2000-ih situacija u gospodarstvu na području Grada Slavonskoga Broda ide na bolje, pa tako iz stečajne krize izlazi i brodski holding "Đuro Đaković" koji je i dobro znan preko granica Hrvatske po izrazito širokom i kvalitetnom proizvodnom programu. Važna je i poljoprivreda i uzgoj voća, a dobro se razvija i prehrambena industrija, upravo idealna za ovo područje. Brodski kraj poznat je po proizvodnji iznimno kvalitetnih vrsta vina. Na području grada postoji nekoliko vrlo uspješnih proizvođača vina, koji svoje proizvode i izvoze (najpoznatiji vinarija "Zdjelarević"). Uslužne djelatnosti jedan su od vrlo važnih čimbenika u gradu, a posebno turizam.

U Slavonskom Brodu se nalazi spomenik nulte kategorije "Brodsko tvrđava", koja je inače najveći i najvažniji fortifikacijski spomenik kontinentalne Hrvatske, osim toga u Brodu postoje još mnoge građevine i manifestacije koje u zadnje vrijeme privlače posjetitelje. Gradonačelnik Slavenskog Broda je Mirko Duspara dr. med.

Nova Gradiška

Nova Gradiška je smještena u jugozapadnom dijelu istočne Hrvatske, drugi je grad po veličini u Brodsko-posavskoj županiji, nalazi se uz vrlo važne prometnice: autocesta Zagreb - Slavonski Brod - Beograd, željeznička pruga Zagreb - Vinkovci, u dodiru je i sa starom krajiškom cestom ("Starom cestom"), a kroz grad prolazi i državna cesta prema Požegi i Našicama. U Novoj Gradiški je prisutna drvna, tekstilna, prehrambena i metalna industrija kao i privatno poduzetništvo. Novogradiški kraj nalazi se u području umjerene kontinentalne klime značajno modificirane pod utjecajima gorskog masiva Psunja i djelomično Babje gore. Gradonačelnik Nove Gradiške je Vinko Grgić, diplomirani inženjer arhitekture.

4. 2. RURALNI TURIZAM

Specifičnost razvoja turizma u ruralnim područjima leži upravo u njihovim posebnostima. Ruralne prostore najčešće obilježava vrlo bogata prirodna, kulturna i tradicijska baština, ali i problemi depopulacije i napuštanja tradicionalnih djelatnosti. U takvim okolnostima, vrlo se često baš u turizmu traži održivo razvojno rješenje za ruralna područja.

Turizam ima vrlo značajnu ulogu u modifikaciji ruralnih prostora jer kroz svoje izravne i neizravne utjecaje, generira značajne efekte, kao što su dodatni prihodi lokalnog stanovništva, priljev deviza, povećanje investicija i zapošljavanja, čime potiče i osnažuje razvoj lokalnog gospodarstva. Stoga se vrlo često kroz turizam traži način revitalizacije ruralnih područja i povećanje kvalitete života na tim prostorima, tim više što se i u trendovima turističke potražnje vidi sve veći interes turista za specifične oblike turizma među kojima ruralni turizam zauzima visoko mjesto.

Razvoj turizma u ruralnom području trebao bi biti strateški planiran, a njegovi negativni učinci na okoliš i sociokulturno okruženje trebaju biti ograničeni i kontrolirani.

4.2.1. Definiranje ruralnog turizma

Ruralni turizam definira se kao turizam koji uključuje sve aktivnosti u ruralnom području, a svojom prirodom obuhvaća više gospodarskih sektora, i to ponajprije poljoprivredu i turizam. Obilježja su ovog oblika turizma očuvani okoliš, odsutnost buke i mirna sredina, interakcija s lokalnim stanovništvom (domaćinima), domaća hrana i upoznavanje s poslovima unutar gospodarstva. Ovaj oblik turizma u osnovi je pokret koji čovjeka urbane sredine vraća u prirodno okruženje, a obuhvaća sve oblike turizma osim gradskog te turističkih centara.

Ruralni je turizam u svojoj sveukupnosti: agroturistički, seljački ili agroturizam, rezidencijalni, zavičajni ili nostalgичni turizam, sportsko-rekreacijski, avanturistički, zdravstveni, kulturni, vjerski, lovni, ribolovni, gastronomski, vinski, ekoturizam, edukacijski i dr.

Slika 5: Ruralni turizam

Izvor: <https://ruralniturizam/>

4.2.2. Utjecaj ruralnog turizma

Važnost ruralnog turizma, prije svega, ogleda su u vrlo važnoj interakciji poljoprivredne proizvodnje, proizvodnje tradicionalnih proizvoda, prezentiranja tradicije, tradicijske gastronomije i turističkih usluga, jednom riječju korištenju već postojećih resursa. Razvoj ruralnog turizma bazira se na održivom razvoju. To se ogleda u revitalizaciji već postojeće, tradicijske gradnje odnosno baštine, kojoj se daje nova namjena – ona turistička.

Razvoj turizma na ruralnim prostorima predstavlja jednu od ekonomskih prilika jer se njegovim razvojem mogu potaknuti različite gospodarske aktivnosti kao i povratak stanovništva, tim više što potražnja za ovim oblikom turizma neprestano raste UNWTO (Svjetska turistička organizacija UN-a) ističe četiri ključna elementa koji obilježavaju ruralni turizam:

1. prirodni ruralni resursi (rijeke, jezera, planine, šume i dr.)
2. ruralni način života (obrti, lokalni događaji, gastronomija, tradicionalna glazba i sl.)
3. ruralno nasljeđe (tradicionalna arhitektura, povijest, dvorci, crkve, sela i sl.)
4. ruralne aktivnosti (jahanje, lov, ribolov, pješačenje, biciklizam, vodeni sportovi i čitav još niz aktivnosti na otvorenom).

Posebna privlačna snaga ruralnih sredina leži u obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima na kojima se, u specifičnom prirodnom ambijentu, uzgaja i nudi prirodna i zdrava hrana koju domaćini pripremaju na tradicionalan način.

Stoga se razvojem turizma u ruralnim prostorima potiče očuvanje ruralnog načina života, tradicije i običaja, ali i unapređenje kvalitete poljoprivredne proizvodnje i življenja u cjelini. Na taj način turizam nadopunjuje osnovnu djelatnost obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, koja su ekonomski uspješnija upravo zbog uspješnog spoja poljoprivrede i turizma. Ključni nositelj razvoja turizma na ruralnom prostoru upravo stanovništvo koje živi na tom području, no ono treba partnere u kreiranju infrastrukture i turističke ponude, kao što su prijevoznici, putničke agencije, lokalne vlasti i druge koji omogućuju razvoj turizma u ruralnim područjima. Turizam kao razvojna strategija u ruralnim zajednicama donosi veliki broj prednosti

- A. podupire lokalno zapošljavanje - popravlja demografsku sliku - diversificira ili proširuje poslovanje postojećih subjekata (npr. seoska gospodarstva)
- B. doprinosi stabiliziranju njihovog dohotka,
- C. turizam privlačeći financijska sredstva utječe na poboljšanje izgleda lokalnog okoliša i infrastrukture, što podrazumijeva održavanje i poboljšanje izgleda objekata i općenito ruralnog naselja
- D. ruralnom stanovništvu, koje se često osjeća marginalizirano, vraća osjećaj ponosa i samosvijesti (društvena funkcija turizma).

Hrvatska je zemlja s visokim potencijalom za uspješan razvoj turizma kako u obalnim županijama tako i onim kontinentalnima, no mnogi turistički resursi nisu iskorišteni što se očituje u neravnomjernom regionalnom razvoju.

4.3. RURALNI TURIZAM U BRODSKO – POSAVSKOJ ŽUPANIJI

Do 1991. godine područje Brodsko-posavske županije bilo je srednje turistički razvijen prostor zahvaljujući tranzitnom turizmu (današnjoj autocesti Zagreb – Lipovac). Prema podacima iz 1995. godine, u turističkim smještajnim kapacitetima ukupno su bile 883 postelje, dok je broj turista iznosio 6927, a ostvarenih je noćenja bilo noćenja 16.364, što je u odnosu na prijeratnu godinu znatno smanjenje (nešto više od 8% prijeratnog broja turista, odnosno oko 13% prijeratnog broja noćenja) (Izvor: SGH – 90); smještajni kapaciteti u gradovima Nova Gradiška i Slavonski Brod i na prometnom pravcu (autocesta Zagreb – Lipovac). Postojeći turistički lokaliteti i sadržaji na području Županije prostorno su locirani na sljedećim područjima:

- ✓ Područja uz rijeku Savu (sportsko-rekreacijski centar Migalovci, lovna područja Međustrugovi i Radinje, bara Dvorina i Gajna i sportsko-rekreacijski centar Poloj)
- ✓ Područje uz prometni pravac Zagreb – Lipovac, kao dio međunarodnog pravca
- ✓ Brdsko-planinsko područje (izletišta Strmac, izletnički lokaliteti uz umjetne akumulacije Petnja i Ljeskove vode).

Ciljevi:

- očuvanje i poboljšanje vrlo vrijednog i ekološki očuvanog prostora: rijeke Sava (njezini pritoci, akumulacije, bare i ribnjaci), područja slavonskih šuma i lovišta, ruralna i vinorodna područja te kulturno-povijesna, graditeljska i folklorna baština, razvojem izletničkog, zdravstveno rekreacijskog, tranzitnog i lovnog turizma
- oživljavanja tranzitnog turizma uz poboljšanja određenim sadržajima ponude na razini novih standarda u turističkoj kategorizaciji objekata
- razvitak seoskog turizma, aktiviranje i oživljavanje slavonskog sela, tradicijskog načina života i rada, kao i bogate graditeljske i folklorne baštine uz uključivanje gradskih centara (Nova Gradiška, Slavonski Brod) tzv. turizmom gradova.

4.3.1. Strategija razvoja

Postojeća turistička ponuda sa svim svojim nedostacima te poticajima, organiziranjem (upravljanjem destinacijom), marketingom itd., ne omogućava ozbiljniji razvoj turizma na ruralnom prostoru i njegov doprinos ruralnom razvoju Brodsko-posavske županije.

Povećanje srednje stope rasta ili u granicama od nekoliko postotaka (turizam, povećanje od pet do šest posto); pretpostavlja rast smještajnih kapaciteta od 50 postelja godišnje; ugostiteljska ponuda zasnivala bi se na specijaliziranim objektima poput pizzerija, restorana europske kuhinje, hrvatskih specijaliteta i sl.; u destinaciji bi se gradili novi hoteli više kategorije, turistička naselja integrirana u okoliš (estetski i funkcionalno) i kampovi te kamp-odmarališta ruralnog oblika; društvene i gospodarske djelatnosti doživjele bi usporeni razvoj prateći pritom razvoj turističke ponude; struktura gostiju ostala bi ista, uz manje promjene zbog provedbe segmentacije i odabira najzanimljivijih tržišta; popunjenost kapaciteta iznosila bi 100 dana, a povećali bi se smještajni kapaciteti s novih 400 postelja, pri čemu bi se ostvarilo 68.000 noćenja u 2020. godini.

Očekivani su učinci:

- izravni: prihod seljacima i selu
- neizravni: turistifikacija cjelokupnog ruralnog prostora, uključivanje ostalih aktivnosti (poljoprivredna proizvodnja, proizvodnja i prodaja suvenira, razvoj infrastrukture sela i različitih djelatnosti itd.), demografska obnova i zapošljavanje, očuvanje naseljenosti hrvatskih ruralnih prostora, očuvanje prirodne baštine i kulturnog krajolika i njihovo harmonično uključivanje u turističku ponudu.

Razvoj je ruralnog turizma u Brodsko-posavskoj županiji u začetku, ovisan o više gospodarskih čimbenika i demografskih pokazatelja te direktno pod utjecajem razvoja okolice, grada u čijem se okruženju nalazi kao dijela urbanog sustava. Ruralna se područja ne mogu istraživati i planirati odvojeno od svog lokalnog i regionalnog konteksta, posebno bez dubljeg spoznavanja odnosa između ruralnih i urbanih područja (OECD 2006). Postojeći Prostorni plan Brodsko-posavske županije iscrpio je svoje resurse i potrebna je izrada novog

5. RASPRAVA

5.1. Analiza ankete

Na početku ankete postavljeno je pitanje o godini osnutka poljoprivrednog gospodarstva svi ispitanici odgovorili su kako su gospodarstva nastala 2011. godine. Informacija koju smo dobili od jednog od ispitanika jeste kako je inicijativu podnio jedan vlasnik objekta u selu kako bi se oživilo selo te očuvala tradicija.

Kod godine rođenja možemo vidjeti dobnu razliku vlasnika, s obzirom da je jedan nositelj gospodarstva rođen 1958. godine, dok je drugi 1971. godine.

Spol ispitanika u oba slučaja bio je ženski.

Broj članova kućanstva kod 50% ispitanika iznosio je 2 člana u kojemu oba sudjeluju u poslovima na gospodarstvu, dok drugi dio ispitanika ima 3 člana u kućanstvu te također svi članovi zajednički djeluju na gospodarstvu.

U 50% slučajeva djelatnost je registrirana kao seljačko gospodarstvo, dok u drugom dijelu je registrirana kao obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo.

Kod 100% ispitanika turizam, odnosno ugostiteljstvo je dopunska djelatnost.

Na pitanja o tome pružaju li usluge prehrane na gospodarstvu, te je li gospodarstvo upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava odgovor je u 100% slučajeva bio potvrđan.

U ruralnom objektu zaposlenih djelatnika u 50% slučajeva iznosi dvoje, dok u drugo dijelu nije zaposlena niti jedna osoba, dok svi članovi pripomažu u postojećim poslovima.

Niti jedno gospodarstvo ne zapošljava sezonske djelatnike, a svi ispitanici su ostvarili potporu, bilo nacionalnu ili županijsku za djelovanje svog objekta. Predstavnik jednog gospodarstva rekao je kako je dodijeljena potpora iznosila oko 30.000 kn.

Kod pitanja oko ostvarivanja potpore iz Europske Unije, 50% ispitanika izjasnilo se kako nije primilo potporu u razdoblju 2014-2020. Drugih 50% ispitanika ostvarilo je potporu, ali se nije izjasnilo o konkretnoj mjeri na temelju koje je potpora dodijeljena.

U oba slučaja glavni izvor financiranja pokretanja ugostiteljske djelatnosti bila su osobna financijska sredstva, a 50% gospodarstava su kreditno zaduženi, dok druga polovica nema niti jednu kreditnu obvezu.

Slijedeća skupina pitanja odnosila se na procjenu turističke atraktivnosti okruženja ispitivanih gospodarstava. Ponuđeni odgovori bili su od 1 do 5, u kojima 1 označava najmanje zastupljenu ili nezastupljenu aktivnost, dok 5 označava najviše zastupljenu aktivnost na ispitivanom gospodarstvu. S obzirom da je mjesto u kojemu se nalaze ispitivana gospodarstva izrazito malo, odgovori se podudaraju u oba slučaja. Pa tako, oba gospodarstva izjasnila su se kako njihova gospodarstva imaju najveću zastupljenost, odnosno ocjenjeni su s ocjenom 5 slijedeće aktivnosti odnosno tvrdnje: Zdrava klima, zrak, voda, te nezagađenost okoliša; odsutnost buke; odsutnost potencijalnih opasnosti, odnosno mina; očuvana priroda i slikovit krajolik; očuvano graditeljsko naslijeđe; očuvane socio-kulturne značajke i slobodno kretanje po okolici. U oba slučaja izjasnili su se kako uvjete za rekreaciju, razonodu i posjete znamenitostima ocjenjuju sa ocjenom 4, odnosno smatraju kako bi u tome segmentu moglo biti više ponude.

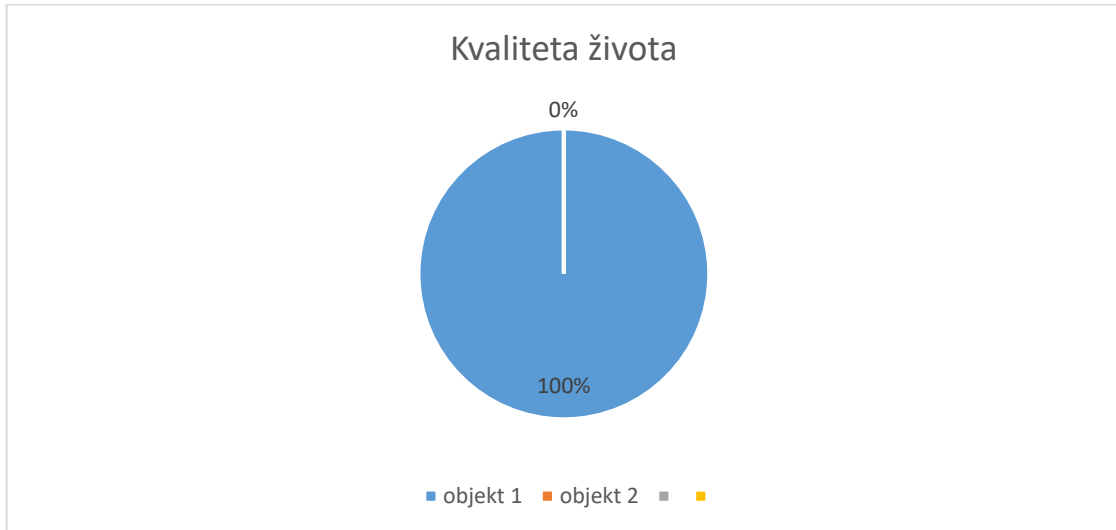
U slijedećih nekoliko odgovora na postavljena pitanja možemo vidjeti kako subjektivna percepcija ispitanika utječe na procjenu stvarnog stanja. S obzirom da se gospodarstva nalaze u istome mjestu, odnosno u istoj ulici i udaljena su svega nekoliko desetaka metara, za očekivati je da će njihovi odgovori po pitanju blizine drugih ugostiteljskih objekata, dobre cestovne povezanosti, udaljenosti do prve ambulante i pošte, te zainteresiranost većeg broja seljačkih gospodarstava biti jednaki. Kod pitanja blizine drugih ugostiteljskih objekata, udaljenosti do prve ambulante i pošte, te udaljenosti do prve trgovine, 50% ispitanika odgovara sa ocjenom 3 dok druga polovica ispitanika smatra kako je zastupljenost tih sadržaja u okruženju gospodarstva slaba, pa je evaluirana sa ocjenom 2. Razlika u odgovorima primijećena je i u pitanju oko dobre cestovne povezanosti sela i zainteresiranosti većeg broja seljačkih obiteljskih gospodarstava jer je 50% gospodarstava ocijenilo vlastito okruženje sa ocjenom 4 dok je drugih 50% smatralo kako okruženje u tome aspektu zaslužuje ocjenu 3.

Slijedeći set pitanja namijenjen je izražavanju ispitanikovog mišljenja o pojedinim činiteljima. U tim pitanjima ocjene su raspoređene od 1 do 5 u kojemu svaka označava slijedeće:

1. U potpunosti se ne slažem
2. Ne slažem se
3. Niti se ne slažem niti se slažem
4. Slažem se

5. U potpunosti se slažem

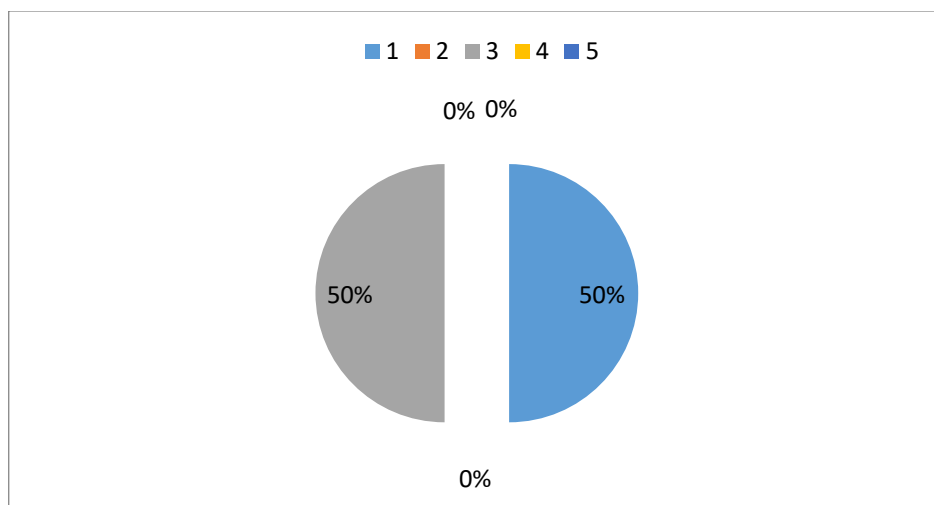
30. pitanje odnosilo se na afirmaciju, smatram da je kvaliteta života na selu bolja uz aktiviranje ruralnog turizma.

Grafikon 1. Kvaliteta života uz ruralni turizam

100% ispitanika se u potpunosti složilo s tom tvrdnjom. Izjavili su kako su zadovoljniji jer je aktiviranje ruralnog turizma zaista postiglo ono čemu su se nadali, a to su diverzifikacija i povećanje vlastitih prihoda, očuvanje i promoviranje tradicije, te svakako aktivniji i zanimljiviji život na ruralnom prostoru.

31. pitanje vezano je uz sudjelovanje na sajmovima, te na taj način promoviranje i prezentiranje vlastitih proizvoda.

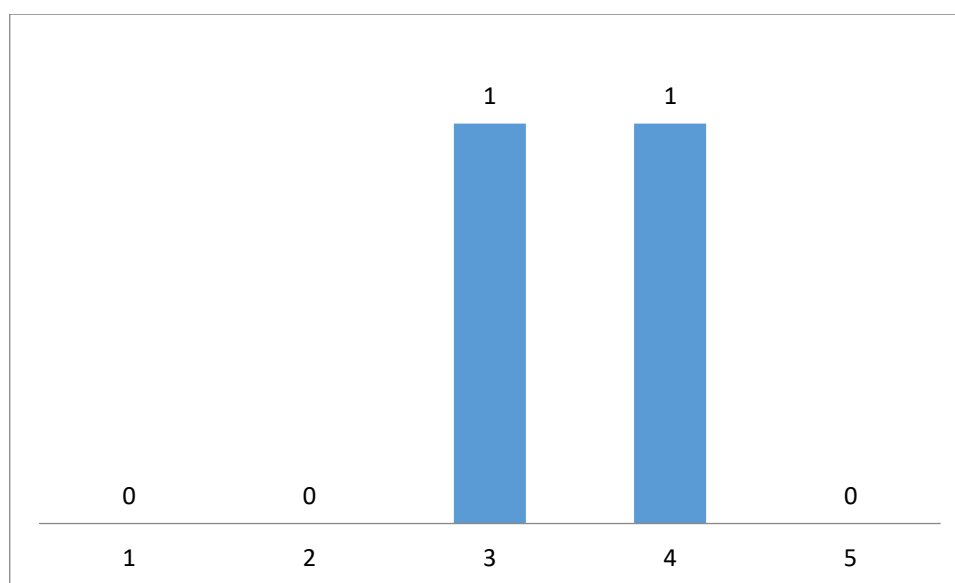

Grafikon 2. Sudjelovanje na sajmovima

U ovome slučaju možemo vidjeti kako je 50% ispitanika odgovorilo kako svoje proizvode ne izlaže na sajmovima. Drugih 50% ispitanika odgovorilo je s ocjenom 3 što označava kako ponekad izlažu proizvode na sajmovima, ali to nije pravilo.

32. pitanje dovelo je također, kao neka od prethodnih pitanja, do razilaženja u mišljenjima.

32. Pitanje odnosi na afirmaciju koja glasi: smatram da je seljački turizam isplativa djelatnost.

Grafikon 3. Isplativost ruralnog turizma

Jedno gospodarstvo se izjasnilo kako se niti slaže niti ne slaže s ovom izjavom, dok je drugo izjavilo kako se slaže s izjavom. Ovo razilaženje u mišljenjima možemo protumačiti kao različitu percepciju vlasnika na odnos uloženog rada, sredstava i vremena, te ostvarenog profita. Osim toga uzrok takvih odgovora može ležati u načinu promocije vlastitog seljačkog gospodarstva te oglašavanja vlastitih usluga. Također ako se pogleda 16. pitanje možemo vidjeti kako je jedno gospodarstvo kreditno zaduženo, pa možemo tumačiti odgovore i kroz prizmu poslovanja na dug u kojemu se rashodi povećavaju na račun kapitala odnosno kamata.

Svi ispitanici odgovorili su kako surađuju s turističkim zajednicama.

Na pitanje oko suradnje s putničkim agencijama svi ispitanici izjavili su kako se slažu s tvrdnjom, dakle surađuju s turističkim agencijama.

Na 35. i 36. pitanje koje se odnosi na razumijevanje engleskog jezika u govoru i pismu, te drugih stranih jezika 50% ispitanika je ocijenilo vlastito znanje stranih jezika sa ocjenom 4,

dok je drugih 50% ispitanika se izjasnilo kako se niti slaže niti ne slaže. Kada je postavljeno pitanje da se taj odgovor pojasni dali su odgovor kako oni osobno ne govore jezike, ali to nije problem jer kćer koja živi u blizini i govori više stranih jezika pa je taj oblik barijere riješen na taj način, jer ona u potrebnim situacijama komunicira s turistima.

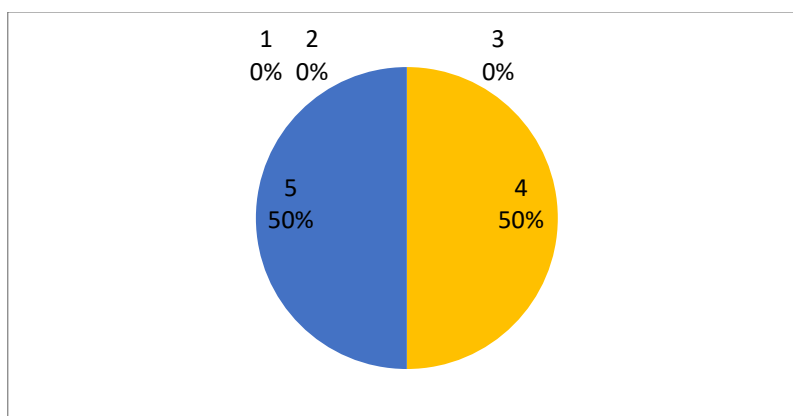
Svi ispitanici ocijenili su kako se slažu s tvrdnjom da jedan od oblika sprječavanja negativnih demografskih kretanja u selima.

Na pitanje o spremnosti na daljnju edukaciju iz ugostiteljstva 50% ispitanika odgovorilo je kako su u potpunosti spremni i žele se dodatno educirati, dok drugi dio nije siguran odnosno niti želi niti ne želi, razlog tome je što turizam nije jedina djelatnost kojom se bave, te su zadovoljni svojim postignutim prihodima.

Kroz slijedeći blok pitanja iskazuje se motiv bavljenja ruralnim turizmom. U tim pitanjima ocjene su, kao i u prethodnom bloku, raspoređene od 1 do 5 u kojemu svaka označava slijedeće:

1. U potpunosti se ne slažem
2. Ne slažem se
3. Niti se ne slažem niti se slažem
4. Slažem se
5. U potpunosti se slažem

Kao što se može vidjeti u grafu, 50% ispitanika u potpunosti se slaže s tvrdnjom kako je motiv za bavljenje ruralnim turizmom to što uživaju u tome što rade, dok druga polovica tvrdi kako se slažu s tom tvrdnjom. Također isti odgovori, zatim i isti graf odnose se i na pitanje o tome koliko novac motivira na bavljenje ruralnim turizmom.

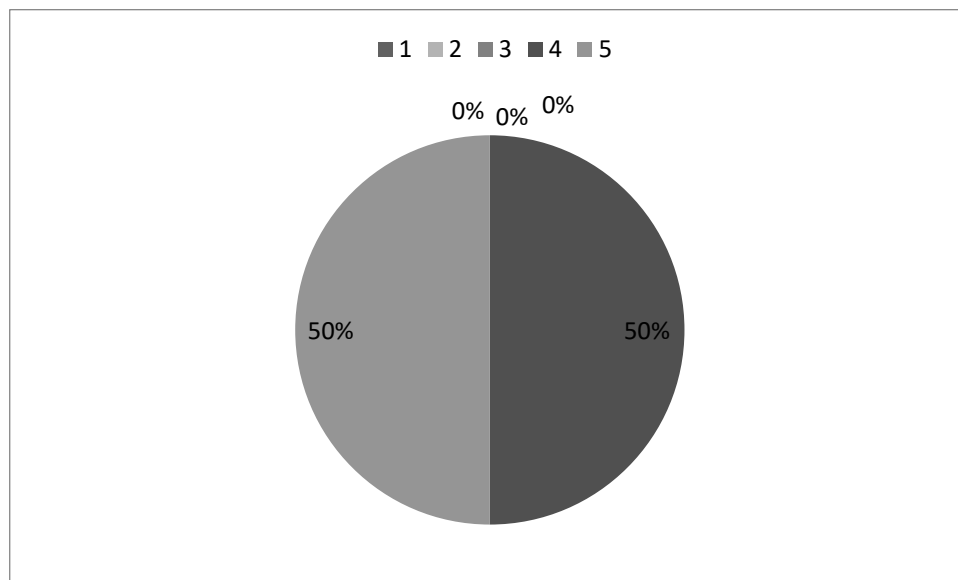
Grafikon 4. Motivacija za bavljenje ruralnim turizmom

Na pitanja pod rednim brojevima 41., 42. i 43. odnose se na tvrdnje koje glase:

41. volim biti poduzetnik i samostalno donositi odluke, 42. osiguranje zaposlenosti svojoj djeci i 43. uređenje gospodarstva koje se odnosi na uređenje viška prostora koje sam želio renovirati i iskoristiti ispitanici su ocijenili ocjenom 4 što potvrđuje kako se slažu s tim motivima za bavljenje ruralnim turizmom.

Kod tvrdnje kako motiv za bavljenje ruralnim turizmom jeste višak vlastitih poljoprivredno prehrambenih proizvoda svi ispitanici izjavili su kako se uopće ne slažu.

Ljubav prema komunikaciji s ljudima i prezentacija života na selu 50% ispitanika ocijenilo je ocjenom 4 dok je druga polovica izjavila kako se u potpunosti slažu s tvrdnjom o motivaciji.

Grafikon 5. Razlog početka bavljenja ruralnim turizmom

46. pitanje odnosilo se na tvrdnju: susjed se bavi s turizmom pa sam odlučio i ja. Na to pitanje 50% ispitanika odgovorilo je kako se uopće ne slaže s tvrdnjom, dok se druga polovina izjasnila kako je to u potpunosti točna tvrdnja.

Dodatni poticaji od države, te isključivo obiteljska egzistencija kao motiv u 100% slučajeva niti je niti nije motiv bavljenja ruralnim turizmom.

Pitanja od rednog broja 49. Pa do rednog broja 53. odnose se na izražavanje mišljenja o važnosti pojedinih činitelja. Set pitanja postavljen je u negacijskom obliku.

Ocijene su od 1 do 5, a svaka označava slijedeće:

1. U potpunosti se ne slažem
2. Ne slažem se
3. Niti se ne slažem niti se slažem
4. Slažem se
5. U potpunosti se slažem

Tvrđnje poput: nisam zadovoljan sa poslovanjem i planiram zatvoriti gospodarstvo, te smatram da mladi ne žele nastaviti s mojim poslovanjem u 50% slučajeva označene su s ocjenom 1 što predstavlja potpuno ne slaganje sa tvrdnjama, dok je u drugoj polovici slučajeva stav oko navedenih pitanja bio: niti se slažem, niti se ne slažem.

Kod negacije kako u državi postoji nedostatak stručnih savjetodavnih službi u oba slučaja postavljena je ocjena 2, što prezentira neslaganje ispitanika sa navedenom negacijom.

Ispitanici su u 100% slučajeva izjavili kako se niti ne slažu, niti slažu s negacijom kako su prodaja i naplata proizvoda i usluga u ruralnom turizmu otežani, te kako su zakonske i administrativne prepreke nedostatne i velike.

Zadržavanje gostiju u 50% slučajeva na gospodarstvu iznosi 4-5 dana, dok u drugoj polovini slučajeva taj broj iznosi 2-3.

50% gospodarstava ne posjeduje web stranicu, odnosno koriste isključivo booking kao sredstvo promocije svojih usluga, naravno uz klasičan oblik promocije „ od usta do usta“ koji najčešće nastaje od strane zadovoljnih turista koji njihove usluge preporučuju svojim prijateljima i poznanicima. Drugi dio ispitanika posjeduje vlastitu web stranicu, koristi društvene mreže, promociju od usta do usta, oglašavaju svoje usluge putem raznih medija, te štampaju prigodne letke, brošure i kataloge.

U 50% slučajeva ispitanici tvrde kako kapaciteti s kojima raspolažu zadovoljavaju potražnju, dok druga polovica ispitanika tvrdi kako njihovi kapaciteti nisu u potpunosti iskorišteni.

Iako su se na pitanje mogu li se na vašem gospodarstvu kupiti suveniri ili prigodno ambalažirani prehrambeni proizvodi sa vašeg ili obližnjih gospodarstava svi ispitanici izjasnili kako nije moguće ali imaju to u planu, 50% ispitanika nam je objasnio kako na njihovom gospodarstvu nema službene ponude, ali ukoliko se turistima svide autohtoni suhomesnati proizvodi ili pak rukotvorine kao što su stolnjaci i slični vezeni radovi, postoji mogućnost dogovora s vlasnicima i kupnja manjih količina ukoliko postoje ili pak slanje rukotvorina na adresu turista.

Pitanja od rednog broja 58. Pa do rednog broja 52. odnose se na profil gostiju koji posjećuje gospodarstvo. Ocijene su od 1/ najmanje zastupljeno do 5/ najviše zastupljeno.

Tablica 2. Profil gostiju na gospodarstvima

	Ispitanik 1	Ispitanik 2
Mladi (do 30 godina)	5	2
Srednja životna dob (30 -50)	2	4
Umirovljenici	1	4
Obitelji s djecom	4	5
Gosti iz inozemstva	5	3

U tablici možemo vidjeti kako kod 50% ispitanika mladi ljudi zajedno s gostima iz inozemstva, koji najviše dolazi s područja Njemačke, Engleske i Rumunjske čine glavnu skupinu posjetitelja. Obitelji s djecom su na drugom mjestu po zastupljenosti, a zatim ljudi srednje životne dobi, te umirovljenici koji uopće ne posjećuju gospodarstvo. Kod drugog dijela ispitanika obitelji s djecom čine najveći broj posjetitelja, a zatim umirovljenici i ljudi srednje životne dobi, dok su gosti iz inozemstva na trećem mjestu, a mladi ljudi ispod 30 godina zapravo najmanje zastupljeni. Analizirajući ove odgovore možemo vidjeti kako se profil gostiju mijenja u odnosu na način promocije gospodarstva.

Prije odluke bavljenja turizmom 100% ispitanika i je i nije imalo točno određeni plan i ideju, također, isto je i sa formalno izrađenim poslovnim planom. Ista situacija jeste i sa razrađenim financijskim planom. Kod slijedećeg pitanja odgovori se također poklapaju, pa tako niti jedan ispitanik nije preuzeo već postojeći posao.

Dok je 50% ispitanika ocijenilo sa ocjenom 4 kako nisu znali u što se upuštaju druga polovica je toj negaciji dodijelila ocjenu 1 što znači kako su konkretno znali u što se upuštaju. Isto je i kod upoznatosti s zakonskom regulativom.

Pitanja od rednog broja 69. pa do rednog broja 73. odnose se na angažiranost profesionalne radne snage u poslovanju. Ocijene su od 1/ najmanje zastupljeno do 5/ najviše zastupljeno.

Tablica 3. Angažiranost profesionalne radne snage

	Ispitanik 1	Ispitanik 2
Majstore, građevinare...	5	3
Etnologe	1	1
Ekonomске stručnjake	1	3
Stručnjake za hortikulturu	1	1
Stručnjake u ugostiteljstvu	1	3

Kao što je prikazano u tablici za rekonstrukciju i adaptaciju objekata 50% ispitanika zaposlilo je profesionalce u potpunosti, dok je druga polovica ispitanika djelomično zaposlila profesionalce za te poslove. Etnolozi nisu bili angažirani niti na jednome gospodarstvu, kao niti stručnjaci iz područja hortikulture. Ekonomske stručnjake djelomično je zaposlilo 50% ispitanika, kao i stručnjake iz područja ugostiteljstva, dok druga polovica nije.

Na pitanje određivanja socijalne vještine koju posjeduju u odnosu prema gostima svi ispitanici odgovorili su na isti način. Ispitanici su se trebali ocijeniti ocjenama od 1 do 5. Svoje gostoprimstvo, pažnju prema gostima, ljubaznost, strpljenje i smirenost, osjećaj za diplomaciju, te nadarenost za improvizaciju, ispitanici su ocijenili s ocjenom 5.

Budućnost poslovanja jeste slijedeće što je istraživano kroz posljednja četiri pitanja. 50% ispitanika ocijenilo je kako niti ima niti nema ideja za osmisliti novu ponudu i profilirati se, dok druga polovica ispitanika se izjasnila kako nema ideja za novu ponudu. Nitko od ispitanika nema namjeru nova zapošljavanja na ruralnom objektu, a svi ispitanici smatraju kako ruralni turizam u Hrvatskoj ima veliki potencijali, ali kako treba postojati veća angažiranost države kroz poticaje i savjetodavnu službu.

5.2. Zaključak na temelju rezultata ankete

Prilikom provedbe anketa nailazi se na neljubaznosti i neraspoloženosti vlasnika objekata. U Brodsko Posavskoj županiji registrirano je 7 objekata a uspješno su ispitana dva objekta. Jedna anketa je ispunjena telefonski a druga je popunjena putem poslanog e-maila. Ostalih 5 objekata ili se nisu javljali na pozive ili su uvijek imali neki razlog zašto ne mogu odgovoriti na anketu („Gospodarstvo je još u razvoju“). To nas dovodi na razmišljanje da su u Brodsko Posavskoj županiji vlasnici ruralnih objekata stariji ljudi koji možda i nisu informatički pismeni. Od 7 objekata 4 su iz jednog sela Općine Stara Kapela, a podsjetimo se da to selo ima po popisu 15 stanovnika.

Dva objekta su izrazili zadovoljstvo poslovanjem, ali da im ono nije primarna djelatnost već dopunska. Teško je na temelju dvije ankete doći do pravoga zaključka o stanju ruralnog turizma u Brodsko Posavskoj županiji, ali vidljivo je da u malom selu Stara Kapela ruralni turizam radi i pokušava se poboljšati i to malo selo predstavlja ruralni turizam za cijelu županiju. U Staroj Kapeli vlasnici objekata su napravili zajednicu Eko etno selo Stara Kapela koja ima i svoju Internet stranicu gdje se može i pogledati fotografije i pojedinosti objekata koje možemo posjetiti.

5.3. Opis gospodarstva koji su pristali na anketiranje

5.3.1. Tunjina kuća

Tunjina kuća je obiteljsko gospodarstvo u vlasništvu obitelji Staklarević Staro „didovo ognjište“ vraćeno je u život tako što je obnovljena stara obiteljska kuća u autohtonom stilu i danas se nudi smještaj u dva udobna apartmana. Bogatstvo etnološke građe, opremljenost interijera starinskim krevetima, ručno rađenim posteljinama, ormarima, staklenicima te mnoštvom predmeta koje su stari koristili u svakodnevnom životu omogućit će svakom gostu da osjeti čari minulih vremena.

Na samom imanju nalazi se kušaonica i vinski podrum za 50-tak gostiju kao i dvorana za 100-tinjak gostiju gdje gosti uz zvuke slavonskih tamburaša uživati u mnoštvu slavonskih gastronomskih specijaliteta te se okrijepiti dobrom kapljicom.

U Tunjinoj kući, ugodnom ambijentu se može proslaviti rođendan, godišnjicu mature, vjenčanje, krizmu i ostale obiteljske svečanosti kao i održati opuštene poslovni sastanak ili seminar.

Prostor obiluje aktivnostima, kilometarske pješačko biciklističke staze po okolnim brežuljcima s uređenim odmoristima i vidikovcima s kojih puca pogled na samo selo i okolicu.

U blizini sela nalazi se ribnjak koji svima umornima od svakodnevne žurbe nudi mogućnost ribolova u zelenoj oazi koju „narušava“ jedino cvrkut ptica.

Slika 6: Tunjina kuća

Izvor: <https://stara-kapela.hr/>

5.3.2. Pavina kuća

Pavina kuća je u vlasništvu obitelji Trnačić. Stara obiteljska kuća, u izvornom autohtonom obliku, namijenjena je turistima koji žele osjetiti „čari“ starinskog života. Na raspolaganju turistima se nalazi smještajni program (starinska kuhinja, 4 sobe, kupatilo), gostoljubivi domaćini, veliki dvorišni prostor, te obilje domaće autohtone hrane i pića, koji pripremaju domaćini. U sklopu domaćinstva nalaze se pčelinjaci i veliko dječje igralište. Dodatna aktivnost koja se nudi turistima jesu stari zanati i alati koji turisti mogu upoznati, praviti pa čak ih za uspomenu ponijeti.

Slika 7.: Pavina kuća

Izvor: <https://stara-kapela.hr/>

6. ZAKLJUČAK

Ruralni turizam kao jedna novija vrsta turističke ponude sve više zaokuplja brojne stručnjake i autore koji polako rade istraživanja i obrađuju tematiku i problematiku takve vrste turizma. Od osamostaljenja Republike Hrvatske radilo se na osnaživanju hrvatskog sela i seoskog stanovništva brojnim mjerama i programima, ali značajan napredak dogodio se ulaskom RH u Europsku uniju. Osim brojnih poljoprivrednih mjera, mogu se navesti i posebni projekti usmjereni prema razvoju ruralnog turizma.

Ruralni turizam uključuje sve aktivnosti u ruralnom području, crpi sve mogućnosti i povijesne i gospodarske i gastronomske, i daje velike utjecaje i učinke na ekonomski aspekt, na izgradnju brojnih infrastrukturnih objekata ali i na stanovništvo.

Zbog svog dobrog geo – prometnog položaja, velike povijesne ostavštine, bogatog prirodnog sadržaja Brodsko – posavska županija ima velike mogućnosti razvoja ruralnog turizma.

Postojeći kapaciteti su iscrpljeni, resursi već viđeni i iskorišteni te se predlaže daljnja modernizacija i revitalizacija ovakvog tipa turizma.

Korištenjem brojnih mjera iz Programa ruralnog razvoja, modernizacijom, daljnjim usavršavanjem i obrazovanjem kadra i stanovništva, ispunjavanjem zadanih ciljeva vrlo lako područje Brodsko – posavske županije može zauzeti visoko mjesto u turističkoj ponudi ruralnih područja.

7. POPIS LITERATURE

Horak, Čorak, Mikačić, (2006), Hrvatski turizam: plavo - bijelo -, Institut za turizam, Zagreb, pp. 93 – 118.

Lončarić, (2012), Marketing u turizmu regije Slavonije i Baranje, doktorska disertacija, Ekonomski fakultet u Osijeku, Osijek, pp. 172.

Tomčić, Bolfek, (2012), Strategija razvoja ruralnog turizma u Brodsko posavskoj županiji, (projekt), Veleučilište u Slavanskom Brodu, Slavonski Brod, Institut za poljoprivredu i turizam, Poreč, Visoka poslovna škola s p. j., Višnjan, Adria Bonus d.o.o., Poreč

Jelinčić D. A. (2007.), Agroturizam u europskom kontekstu, StudiaethnologicaCroatica, Vol. 19 No. 1.

Kušen E.(2007), Turizam i rekreacija, Institut za turizam, Zagreb

Lukić A., (2002.), Turizam na seljačkim gospodarstvima u Hrvatskoj, Prirodoslovnomatematički fakultet, Zagreb

D. Smolčić Jurdana, D. Soldić Frleta, L. Đedović 74. međunarodni kongres o ruralnom turizmu (2018), Zbornik radova, str. 220-229. Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Opatija

Alibegović, Koredej – De Villa, (2009.), Lokalna dimenzija održivog razvoja, Ekonomski Institut Zagreb, Zagreb

Cifrić, (2003.), Ruralni razvoj i modernizacija – prilozi istraživanju ruralnog identiteta, Institut za migracije i narodnost, Zagreb, str. 422. – 426.

INTERNETSKE STRANICE

<https://www.tzbpz.hr/hr/o-zupaniji/> (10.srpnja 2019.)

<https://www.tzbpz.hr/hr/turisticke-atrakcije/kultura-i-povijesni-turizam1.htm> (10.srpnja 2019.)

http://www.bpz.hr/opci_podaci/stanovnistvo/default.aspx#.XX42s_AzbIV (10.srpnja 2019.)

<https://www.tzbpz.hr/hr/turisticke-atrakcije/manifestacije4.html> (10.srpnja 2019.)

<https://www.tzbpz.hr/hr/turisticke-atrakcije/seoski-turizam/etno-eko-selo-stara-kapela.html> (16.srpnja 2019.)

<https://www.slavonski-brod.hr/> (16.srpnja 2019.)

<https://novagradiska.hr/> (16. srpnja2019.)

https://www.fthm.uniri.hr/images/kongres/ruralni_turizam/4/znanstveni/SmolicJurdana_SoldicFrleta_Dedovic.pdf (10. kolovoz 2019.)

<https://www.cimerfraj.hr/aktualno/seoski-turizam-hrvatska> (10. kolovoz 2019.)

<https://www.hgk.hr/documents/hgkatalogruralniturizamhrvatskeweb57728ea64487b.pdf> (12. kolovoz 2019.)

https://www.dalmatia.hr/edukacija/wp-content/uploads/2015/12/01_Osnove-ruralnog-turizma.pdf (12. kolovoz 2019.)

<https://stara-kapela.hr/wolf/pavina-kuca/pavina-kuca2/> (11. rujna 2019.)

<https://stara-kapela.hr/wolf/tunjina-kuca/>(11. rujna 2019.)

<https://www.hgk.hr/documents/hgkatalogruralniturizamhrvatskeweb57728ea64487b.pdf>(11. rujna 2019.)

8. SAŽETAK

U ovome radu obrađena je tema ruralnog turizma na području Brodsko – posavske županije. Zbog toga što je ova tema vrlo malo istražena, jer je ruralni turizma tek nedavno dobio zamaha, u redu se daje sama definicija ruralnog turizma, nabrojanje njegovih karakteristika, navođenje što se sve ubraja u njega. Također se spominju i brojni utjecaju ruralnog turizma na turizma Republike Hrvatske u cijelosti ali i na same ekonomske i gospodarske rezultate. Nadalje, analizira se postojeće stanje i vrši analiza s europskim modelima ruralnog turizma. Poseban osvrt se daje na ruralni turizam Brodsko – posavske županije. Zbog svoje velike i bogate povijesti , ali i dobrog smještaja postoje dobre intencije za razvoj bogatog ruralnog turizma. Brojne postojeće povijesne, prirodne, šumske, kulturne atrakcije mogu biti samo početak pokretanja novog kvalitetnog ruralnog turizma, sa svim popratnim sadržajima (gastronomija, kultura, smještajni kapaciteti, prirodne raznolikosti, ...).

9. SUMMARY

This paper deals with the topic of rural tourism in the Brodsko – posavska županija. Because this topic has been very little researched, because rural tourism has only recently gained momentum, it is okay to just define rural tourism, enumerate its characteristics, introduce everything that goes into it. There are also numerous impacts of rural tourism on tourism in the Republic of Croatia as a whole, but also on the same economic and economic results. Furthermore, to analyze the current situation and to carry out the analysis with European models of rural tourism. Special attention is given to rural tourism in the Brodsko – posavska županija. Due to its large and rich history, but also its good accommodation, there are good intentions for the development of rich rural tourism. Numerous existing historical, natural, forest, cultural attractions can be just the beginning of the launch of new quality rural tourism, with all the accompanying amenities (gastronomy, culture, accommodation, natural diversity, ...).

10. PRILOZI

Obrazac anketnog upitnika

ANKETNI UPITNIK

Poštovani, pozivamo Vas da sudjelujete u istraživanju koje provodi Fakultet Agrobiotehničkih znanosti Osijek u Vašoj županiji kao bi se identificirala **osnovna problematika, održivost i buduće perspektivne razvoja ruralnog turizma.**

Istraživanje je u potpunosti anonimno, a podaci će biti zaštićeni. Unaprijed se zahvaljujemo na Vašem sudjelovanju i savjesnom pristupu kojim doprinosite razvitku znanosti i rješavanju aktualnih problema u ruralnom prostoru.

1.	Godina osnivanja ruralnog objekta	
2.	Godina rođenja vlasnika ruralnog objekta	
3.	Spol	M Ž
4.	Stručna sprema vlasnika ruralnog objekta	
5.	Broj članova kućanstva	
6.	Da li su Vaši zaposleni članovi Vaše obitelji?	a) da b) ne
7.	Kako je registrirana Vaša djelatnost?	a) obrt b) poduzeće (d.o.o.; d.d.) c) privatni iznajmljivači d) seljačko gospodarstvo e) _____ (drugo)
8.	Da li Vam je ugostiteljstvo (turizam)	a) osnovna djelatnost b) dopunska djelatnost
9.	Nudite li uslugu prehrane na Vašem objektu?	a) da b) ne
10.	Da li je Vaše gospodarstvo upisano u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava	a) da b) ne
11.	Koliko je zaposleno djelatnika u ruralnom objektu za pružanje uslužne djelatnosti?	
12.	Da li zapošljavate sezonske djelatnike, ako da koliko otprilike godišnje zapošljavate?	a) da _____ b) ne
13.		

	Da li ste ostvarili nacionalnu potporu (ili županijsku) u Vašem objektu?	a) da b) ne c) djelomično _____%
14.	Da li ste ostvarili potporu iz fondova EU Program Ruralnog razvoja 2014-2020 (mjere)?	a) da b) ne c) djelomično _____%
15	Prilikom osnivanja Vaše ugostiteljske djelatnosti Vaš početnički kapital bio je: (moguće više odgovora)	a) osobna financijska sredstva b) poticaji c) kreditna zaduženost
16.	Da li je Vaše gospodarstvo trenutno kreditno zaduženo?	a) da b) ne c) djelomično _____%

Molimo Vas odgovorite na sljedeće tvrdnje isključivo jednim odgovorom:
(1/najmanje zastupljeno - 5/najviše zastupljeno)

Procijenite turističke **atraktivnosti OKRUŽENJA** Vašeg ruralnog objekta

17.	zdrava klima, zrak voda (nezagađenost)	1	2	3	4	5
18.	odsutnost buke	1	2	3	4	5
19.	odsutnost potencijalnih opasnosti (mine)	1	2	3	4	5
20.	očuvana priroda i slikovit krajolik	1	2	3	4	5
21.	očuvano graditeljsko nasljeđe	1	2	3	4	5
22.	očuvane socio-kulturne značajke	1	2	3	4	5
23.	slobodno kretanje po okolici	1	2	3	4	5
24.	uvjeti za rekreaciju, razonodu, posjete znamenitostima	1	2	3	4	5
25.	blizina drugih ugostiteljskih objekata	1	2	3	4	5
26.	dobra cestovna povezanost sela	1	2	3	4	5
27.	udaljenost gospodarstva do prve ambulante i pošte	1	2	3	4	5
28.	udaljenost do prve trgovine	1	2	3	4	5
29.	zainteresiranost većeg broja seljačkih obiteljskih gospodarstava	1	2	3	4	5

Molimo Vas izrazite svoje mišljenje o važnosti pojedinih činitelja (afirmativnih)

(1 = u potpunosti se ne slažem, 2 = ne slažem se, 3 = niti se ne slažem niti se slažem, 4 = slažem se, 5 = u potpunosti se slažem)

30.	Smatram da je kvaliteta života na selu bolja uz aktiviranje ruralnog turizma	1	2	3	4	5
31.	Sudjelujem na sajmovima gdje prezentiram svoje gospodarstvo	1	2	3	4	5
32.	Smatram da je seljački turizam isplativa djelatnost	1	2	3	4	5
33.	Suradujem sa turističkim zajednicama	1	2	3	4	5
34.	Suradujem sa putničkim agencijama	1	2	3	4	5
35.	Razumijemo engleski jezik u govoru i pismu	1	2	3	4	5
36.	Razumijemo više vrsta stranih jezika	1	2	3	4	5
37.	Smatram da je ruralni turizam jedan od oblika sprječavanja negativnih demografskih kretanja u selima	1	2	3	4	5
38.	Spreman sam za daljnju edukaciju iz ugostiteljstva/turizma	1	2	3	4	5

Molimo vas odgovorite na sljedeće tvrdnje isključivo jednim odgovorom:

<i>(1 = u potpunosti se ne slažem, 2 = ne slažem se, 3 = niti se ne slažem niti se slažem, 4 = slažem se, 5 = u potpunosti se slažem)</i>					
Koji je Vaš MOTIV bavljenja ruralnim turizmom ?					
39.	Najvažniji je motiv što uživam u tome što radim	1	2	3	4 5
40.	Novac (financije)	1	2	3	4 5
41.	Volim biti poduzetnik i samostalno donositi odluke	1	2	3	4 5
42.	Osiguranje zaposlenosti svojoj djeci	1	2	3	4 5
43.	Uređenje gospodarstva (imao sam višak prostora kojeg sam želio renovirati)	1	2	3	4 5
44.	Imao sam višak vlastitih poljoprivrednih proizvoda	1	2	3	4 5
45.	Volim komunicirati s ljudima i želio sam prezentirati život na selu	1	2	3	4 5
46.	Susjed se bavi s turizmom pa sam odlučio i ja	1	2	3	4 5
47.	Dodatni poticaji od strane države	1	2	3	4 5
48.	Motiv je isključivo obiteljska egzistencija	1	2	3	4 5
Molimo Vas izrazite svoje mišljenje o važnosti pojedinih činitelja (negacijskih)					
<i>(1 = u potpunosti se ne slažem, 2 = ne slažem se, 3 = niti se ne slažem niti se slažem, 4 = slažem se, 5 = u potpunosti se slažem)</i>					
49.	Nisam zadovoljan sa poslovanjem, planiram zatvoriti gospodarstvo	1	2	3	4 5
50.	Smatram da mladi (buduće generacije) ne žele nastaviti s mojim poslovanjem	1	2	3	4 5
51.	Nedostatak je stručnih savjetodavnih službi	1	2	3	4 5
52.	Prodaja i naplata proizvoda i usluga je otežana	1	2	3	4 5
53.	Zakonske i administrativne prepreke su nedostatne i velike	1	2	3	4 5
54.	Gosti se u našem objektu uglavnom zadržavaju:	a) Jedan dan b) 2-3 dana c) 4-5 dana d) tjedan dana i više			
55.	Promotivne aktivnosti koje primjenjujemo na gospodarstvu su (moguće više odgovora)	a) Web stranice b) Društvene mreže c) Promocija od usta do usta d) Oglašavanje putem medija (tv, novine, radio) e) Prigodni letci i brošure, katalogi f) Oglašavanje putem e kupi, crno jaje, 321 kupi i slično g) sajmovi h) _____ drugo			
56.	Kapaciteti s kojima raspolažemo	a) zadovoljavaju potražnju b) nedostatni su c) nisu iskorišteni u potpunosti			
57.	Da li se na vašem gospodarstvu mogu kupiti suveniri ili prigodno ambalažirani prehrambeni proizvodi sa Vašeg ili obližnjih gospodarstva?	a) da b) ne c) ne, ali imam to u planu			

Molimo Vas izrazite svoje mišljenje (1/najmanje zastupljeno - 5/najviše zastupljeno)						
Gosti na mom ruralnom objektu su						
58.	Mladi ljudi (do 30 godina)	1	2	3	4	5
59.	Gosti srednje životne dobi (30-50)	1	2	3	4	5
60.	Umirovljenici	1	2	3	4	5
61.	Obitelji s djecom	1	2	3	4	5
62.	Gosti iz inozemstva	1	2	3	4	5
Prije odluke bavljenja turizmom (1/najmanje zastupljeno - 5/najviše zastupljeno)						
63.	Imao sam točno određen plan i ideju	1	2	3	4	5
64.	Imao sam formalno izrađen poslovni plan	1	2	3	4	5
65.	Imao sam samo financijski plan	1	2	3	4	5
66.	Preuzeo sam već postojeći posao	1	2	3	4	5
67.	Nisam konkretno znao u što se upuštam	1	2	3	4	5
68.	Nisam bio dovoljno dobro upoznat sa zakonskom regulativom	1	2	3	4	5
Koliko ste u Vašem poslovanju angažirali potrebnu profesionalnu radnu snagu ... (1/najmanje zastupljeno - 5/najviše zastupljeno)						
69.	majstore, građevinare ili arhitekta koji imaju iskustva s adaptacijom i rekonstrukcijom tradicijskih objekata	1	2	3	4	5
70.	etnologue – uređenje i opremanje objekta	1	2	3	4	5
71.	ekonomske stručnjake	1	2	3	4	5
72.	stručnjake za hortikulturu	1	2	3	4	5
73.	stručnjake u ugostiteljstvu	1	2	3	4	5
Odredite socijalne vještine koje posjedujete u odnosu prema gostima (1/najmanje zastupljeno - 5/najviše zastupljeno)						
74.	Gostoprimstvo	1	2	3	4	5
75.	Pažnja prema gostu	1	2	3	4	5
76.	Ljubaznost	1	2	3	4	5
77.	Strpljenje i smirenost	1	2	3	4	5
78.	Osjećaj za diplomaciju (između gostiju	1	2	3	4	5
79.	Nadarenost za improvizaciju	1	2	3	4	5
Budućnost Vašeg poslovanja (kako vidite budućnost) (1/najmanje zastupljeno - 5/najviše zastupljeno)						
80.	Imam ideje kako osmisliti novu ponudu i profilirati se	1	2	3	4	5
81.	Planiram novo zapošljavanje na ruralnom objektu	1	2	3	4	5
82.	Smatram da ruralni turizam u Hrvatskoj ima velikih potencijala	1	2	3	4	5
83.	Smatram da treba postojati veća angažiranost države kroz poticaje i savjetodavnu službu	1	2	3	4	5

11. POPIS SLIKA

Slika 1. Položaj Brodsko - posavske županije.....	4
Slika 2. Tvrđava Brod.....	8
Slika 3. Crkva sv. Martina u Lovčiču.....	11
Slika 4. Umjetno jezero Petnja.....	12
Slika 5. Ruralni turizam.....	17
Slika 6. Tunjina kuća.....	31
Slika 7. Pavina kuća.....	32

12. POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Kvaliteta života uz ruralni turizam.....	23
Grafikon 2. Sudjelovanje na sajmovima.....	23
Grafikon 3. Isplativost ruralnog turizma.....	24
Grafikon 4. Motivacija za bavljenje ruralnim turizmom.....	25
Grafikon 5. Razlog početka bavljenja ruralnim turizmom.....	26

13. POPIS TABLICA

Tablica 1. Gradovi, Općine i broj stanovnika.....	5
Tablica 2. Profil gostiju na gospodarstvima.....	28
Tablica 3. Angažiranost profesionalne radne snage.....	29

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Diplomski rad

Fakultet Agrobiotehničkih znanosti Osijek

Sveučilišni diplomski studij Agroekonomika

RAZVOJ RURALNO TURISTIČKE DESTINACIJE U BRODSKO POSAVSKOJ ŽUPANIJI

Tomislav Opačić

Sažetak

U ovome radu obrađena je tema ruralnog turizma na području Brodsko – posavske županije. Zbog toga što je ova tema vrlo malo istražena, jer je ruralni turizma tek nedavno dobio zamaha, u redu se daje sama definicija ruralnog turizma, nabrojanje njegovih karakteristika, navođenje što se sve ubraja u njega. Također se spominju i brojni utjecaju ruralnog turizma na turizma Republike Hrvatske u cijelosti ali i na same ekonomske i gospodarske rezultate. Nadalje, analizira se postojeće stanje i vrši analiza s europskim modelima ruralnog turizma. Poseban osvrt se daje na ruralni turizam Brodsko – posavske županije. Zbog svoje velike i bogate povijesti, ali i dobrog smještaja postoje dobre intencije za razvoj bogatog ruralnog turizma. Brojne postojeće povijesne, prirodne, šumske, kulturne atrakcije mogu biti samo početak pokretanja novog kvalitetnog ruralnog turizma, sa svim popratnim sadržajima (gastronomija, kultura, smještajni kapaciteti, prirodne raznolikosti, ...)

Rad je izrađen pri: Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek

Mentor: prof. dr. sc. Tihana Sudarić

Broj stranica: 44

Broj slika: 7

Broj grafikona: 5

Broj tablica: 3

Broj literaturnih navoda: 9

Broj priloga: 1

Jezik izvornika: hrvatski

Ključne riječi: ruralni turizam, Brodsko – posavska županija, turističke destinacije

Datum obrane:

Stručno povjerenstvo za obranu:

1. prof.dr.sc. Ružica Lončarić, predsjednik

2. izv.prof.dr.sc. Tihana Sudarić, mentor

3. izv.prof.dr.sc. Snježana Tolić, član

Rad je pohranjen u: Knjižnica Fakulteta Agrobiotehničkih znanosti Osijek, Sveučilištu u Osijeku, Vladimira Preloga 1.

BASIC DOCUMENTATION CARD

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
University Graduate Studies, Agroecconomics**

Graduate thesis

DEVELOPMENT OF RURAL TOURIST DESTINATIONS IN BRODSKO – POSAVSKA ŽUPANIJA

Tomislav Opačić

Abstract

This paper deals with the topic of rural tourism in the Brodsko – posavska županija. Because this topic has been very little researched, because rural tourism has only recently gained momentum, it is okay to just define rural tourism, enumerate its characteristics, introduce everything that goes into it. There are also numerous impacts of rural tourism on tourism in the Republic of Croatia as a whole, but also on the same economic and economic results. Furthermore, to analyze the current situation and to carry out the analysis with European models of rural tourism. Special attention is given to rural tourism in the Brodsko – posavska županija. Due to its large and rich history, but also its good accommodation, there are good intentions for the development of rich rural tourism. Numerous existing historical, natural, forest, cultural attractions can be just the beginning of the launch of new quality rural tourism, with all the accompanying amenities (gastronomy, culture, accommodation, natural diversity, ...).

Thesis performed at: Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek

Mentor: Ph.D. Tihana Sudarić, Associate Professor

Number of pages: 44

Number of figures: 7

Number of graphicons: 5

Number of tables: 3

Number of references: 9

Number of appendices: 1

Original in: Croatian

Key words: rural tourism, Brodsko posavska županija, tourist destinations

Thesis defended on date:

Reviewers:

1. prof.dr.sc. Ružica Lončarić, predsjednik

2. izv.prof.dr.sc. Tihana Sudarić, mentor

3. izv.prof.dr.sc. Snježana Tolić, member

Thesis deposited at: Library, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Vladimira Preloga 1.